

Vyskupas Vincentas Brizgys - okupuotos Lietuvos Bažnyčios tyrėjas

Dr. Aldona Vasiliauskienė

Kas per radijo trukdymus sovietmečiu sugebėdavo išgirsti "Amerikos balsą" ar Vatikano radiją, religinių švenčių ir Vasario 16-osios proga išgirdavo Vincento Brizgio sveikinimą, viltingus žodžius ir geriausius linkėjimus pavergtai Lietuvai.

Plynių kaime (Marijampolės apskritis) ūkininkų Brizgių šeimos pirmagimis (1903 11 10) buvo pakrikštytas Vincentu, po jo gimė dar aštuoni vaikai. Giliai tikintys, patriotiškai nusiteikę tėvai (knygnešys tėvas buvo ir dešinioji kunigo ranka), siekė vaikams suteikti mokslo žinių, tad keturi baigė pradžios mokslo, o penki - gimnaziją. Tikėjimo ir maldingumo pavyzdys šeimoje davė gražius rezultatus: net trys vaikai pasirinko tarnavimą Dievui ir žmonėms kelią, vyriausias sūnus Vincentas baigė Vilkaviškio kunigų seminariją ir 1927 m. birželio 5 d. buvo išventintas kunigu. Kitas sūnus Jurgis tapo vienuoliu saleziečiu, sesuo Albina įstojo į Švč. M. Marijos Nekaltojo Pradėjimo Vargdienių seserų vienuoliją.

Kiek padirbėjęs gimtojoje Daukšių parapijoje (pavadavo atostogaujantį kunigą), kunigas Vincentas Brizgys buvo paskirtas vikaru į Kalvariją talkinti klebonui dekanui Simonui Adomui Povilaičiui ir vikarui kun. Antanui Šilingui. Be darbo parapijoje, vikaras Vincentas tikybą dėstė Kalvarijos pradžios mokykloje. 1930-1936 m. mokslo žinias gilino Romos popiežiškajame Grigaliaus universitete. Jį baigė įgydamas net du doktoratus: filosofijos ir bažnytinės teisės.

Grįžęs į Lietuvą, ketverius metus profesoriavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje. 36 metų kunigas Vincentas buvo nominuotas vyskupu ir paskirtas Kauno arkivyskupo metropolito Juozapo Skvirecko augziliaru.

Savo pareigas naujasis vyskupas pradėjo eiti labai atsakingu bei sunkiu Bažnyčiai, valstybei ir tautai momentu - pirmosios sovietinės okupacijos metais. Buvo uždarytos Telšių ir Vilkaviškio kunigų seminarijos. Kauno kunigų seminarijos rektoriumi buvo paskirtas vysk. Vincentas Brizgys. Žinomos jo pastangos, siekiant išlaikyti ir apsaugoti Kauno kunigų seminariją: patalpas, klierikus, dėstytojus...

Sovietams nutraukus susisiekimą su Vatikanu, vysk. V. Brizgys randa galimybių perduoti Vatikanui

Vyskupas Vincentas Brizgys

prašymą susilaikyti nuo Lietuvos padėties komentarų per naujai pradėtas Vatikano radijo lietuviškas transliacijas, kadangi jos netikslios: "Labiausiai mes prašome netransliuoti priešbolševikinės propagandos (paskaitų apie marksizmą, leninizmą, anekdotų ir t.t.) ... Propaganda absoliučiai nereikalinga, nes kasdieninis gyvenimas yra geriausia priešbolševikinė propaganda. Tokios transliacijos tikslai sukurto valdžios pareigūnus ir, kaip liūdna patirtis parodė, labai kenkia ir šiaip jau sunkiai suvaržytai Bažnyčiai".

Į vyskupo V. Brizgio pamokslus dėmesį yra atkreipęs ir J. Aničas, traktuodamas juos, kaip ir kitų vyskupų pamokslus, kaip reakcingus,

skleidžiančius klerikalinį antikomunizmą.

Prasidėjus karui ir Vokietijai okupavus Lietuvą, vysk. V. Brizgiui buvo pavesta palaikyti ryšius su civiline bei karine okupacine valdžia. Tam reikėjo lanksčios diplomatijos. Vyskupui pavyko rasti bendradarbių kunigų, talkinusių išsaugant nuo bausmės okupantams "nusikaltusius" asmenis.

Artėjant frontui, gestapininkai vysk. Vincentą Brizgį su pasiimtais būtiniausiais daiktais išsodino į atvirą sunkvežimį ir, lydint ginkluotai palydai, vežė Eitkūnų gestapininkams. Pakelyje sutiko vokiečių armijos Rytų fronto inspektorių, su kuriuo vyskupui teko anksčiau bendrauti. Sužinojęs, kad vyskupas vežamas perduoti gestapui, karininkas įsakė nuvežti jį jo būstinę ir ten palikti. Taip vyskupas pateko į Vokietiją. Apsigyveno Regensburgo karmelitų vienuolyne ir iki karo pabaigos be gestapo žinios niekur negalėjo išvykti. Tačiau ir tokiomis sąlygomis vysk. V. Brizgys rūpinosi lietuviais - padėjo suburti ir mokslo kunigų seminarijoje Eichštete tęsti iš Lietuvos pasitraukusiems klierikams.

Pasibaigus karui, vyskupas V. Brizgys, pritariant popiežiui Pijui XII, rengėsi sugrįžti į Lietuvą. Tačiau rusų karininkas, specialiai atsiųstas agituoti lietuvių grįžti tėvynėn, matyt, žinojo vyskupo veiklą, nes, šiam kreipiantis, perspėjo, kad jis vargiai pateks tėvynėn - jo tikriausiai lauks Sibiras.

Nesant vilties dirbti Lietuvoje, vyskupas, pageidaujant Popiežiui ir pakviestas kardinolo Štricho, 1951 m. atvyko į Čikagą - jam buvo pavesta rūpintis visų lietuvių, gyvenančių ne Europoje, sielovada. Atvykęs